ע ל ה מ ח ב ר י ם :

איליה ארנבורג

1967-1891

משורר, סופר, עיתונאי ואיש רוח יהודי רוסי.
נולד בקייב שבאוקראינה. ב-1895 עברה משפחתו למוסקבה. מ-1905 היה מעורב בפעילות מהפכנית והצטרף לבולשביקים, אך נעצר ב-1908. עם שחרורו היגר לצרפת. כשהיה בן שמונה עשרה, שהה בפריז וחבר לאנשי הבוהמה. כשהיה בן תשע עשרה, פרסם את ספר שיריו הראשון.

עם פרוץ המהפכה, ב-1917, חזר לרוסיה, ושם ביקר את הדרך שבה פעלו הבולשביקים. בשנת 1921 עזב שוב ועבר לברלין. מאוחר יותר חזר לפריז, ושם נשאר עד שכבשו אותה הנאצים בקיץ 1940. בתקופה זו שינה את דעותיו, ועם חזרתו לברית המועצות ב-1940 הצטרף למפלגה הקומוניסטית. בשנות המלחמה היה לכתב צבאי בעיתון "הכוכב האדום" וכתב עבור שירות החדשות הסובייטי. בתקופה זו נחשב ארנבורג לבולט שבתועמלני המלחמה האנטי-נאציים. בשנת 1942 הצטרף לוועד היהודי האנטי-פשיסטי. ארנבורג עסק רבות באיסוף ובפרסום של המידע והתיעוד על שואת יהודי ברית המועצות ויהודי אירופה. יחד עם ואסילי גרוסמן ליקט עדויות וערך את "הספר השחור" שנאסר לפרסום בברית המועצות והיה לחבר בוועדת החקירה המיוחדת לחקר פשעי הנאצים. ארנבורג כתב רומנים, סיפורים, שירים ומחזות ועסק גם בכתיבת מאמרים, מסות וביקורות. הוא כתב ברוסית, ורבות מיצירותיו תורגמו לשפות שונות, בהן יידיש ועברית.

איתמר יעוז-קסט

נולד ב-1934

משורר, מתרגם, סופר ועורך, ניצול שואה.

יליד העיר סארואש שבהונגריה. איתמר נולד למשפחה יהודית מכובדת שהייתה מעורה מאוד בחיי החברה בהונגריה. ב-1944 גורש עם בני משפחתו למחנה ברגן-בלזן. המשפחה המצומצמת שנותרה בחיים - אם, אב ואחות - שבה לאחר המלחמה להונגריה הקומוניסטית. ב-1951 עלה קסט עם הוריו לארץ ועברת את שמו. ב-1958 ייסד את הוצאת הספרים "עקד" ואת ביטאוניה הספרותיים, והוא משמש עורכם עד היום: הוא מפרסם שירה, פרוזה, תרגומים ודברי עיון בשפה העברית ותרגומים רבים ונפלאים מהונגרית, שפת הוריו.

משה פרימרמן

נולד ב-1924

סופר ומשורר, ניצול שואה.

יליד העיר לודז' שבפולין. כשפרצה המלחמה היה נער בן חמש עשרה. הוא חי בגטו לודז' מאז הקמתו ועד חיסולו ב-1944. בתקופת הגטו היה מכונאי במתפרות. בקיץ 1944 גורש משה עם בני משפחתו לאושוויץ-בירקנאו.

ב-1949 עלה ארצה, לאחר שחי במשך שנתיים בשוודיה ובמחנות בקפריסין.

משה התחתן, הוליד שני בנים והמשיך להיות מכונאי מכונות כתיבה - המקצוע העיקרי שלמד מאביו.

אברהם סוצקבר

2010-1913

מהחשובים שבמשוררי היידיש במחצית השנייה של המאה ה-20, פרטיזן וניצול שואה.

נולד ב-1913 בעיירה סמרגון שבליטא (כיום בלרוס). בשנת 1920 השתקע עם אמו ועם אחיו בווילנה. החל לכתוב שירה כבר כשהיה בן שלוש עשרה. תחילה כתב בעברית ואחר כך ביידיש. עם פלישת גרמניה לברית המועצות, בקיץ 1941, ועם הקמת הגטו בווילנה נעשה סוצקבר מעורב בחיי התרבות בגטו. ב-1942 הצטרף ליחידת פרטיזנים סובייטית, וגם שם המשיך לכתוב ביידיש. שירו הידוע ביותר הוא "תחת זיו כוכבי שמים". ב-1947 עלה סוצקבר עם אשתו פרידה לארץ ישראל. בישראל היה ממייסדיו של הרבעון הספרותי "די גאָלדענע קייט" (שרשרת הזהב) ששימש אכסניה עולמית לשרידי ספרות היידיש וסופריה, והוא ערך אותו מ-1949 עד 1998. יצירתו של סוצקבר תורגמה לשפות רבות, והוא הופיע בפסטיבלי שירה בין-לאומיים וזכה בעשרות פרסי ספרות, לרבות פרס ישראל.

הלינה בירנבאום

נולדה ב-1929

משוררת וסופרת, ניצולת שואה.

ילידת העיר ורשה שבפולין. בת למשפחה גדולה של חמישה אחים ואחיות. כשהייתה בת עשר כבשו הנאצים את פולין, וב-1940 היא גורשה עם בני משפחתה לגטו ורשה. ב-1943 גורשה למחנה מיידנק, ומשם למחנות אושוויץ-בירקנאו, רוונסבריק ונויישטאד. לאחר המלחמה עלתה לארץ והייתה למשוררת וסופרת מוערכת. בנה יעקב גלעד הפיק עם יהודה פוליקר את האלבום "אפר ואבק" המבוסס על סיפור חייה.

אבא קובנר

1987-1918

משורר עברי, סופר, מראשי המחתרת בגטו וילנה, פרטיזן וניצול שואה.

נולד בסבסטופול שבחצי האי קרים, גדל בווילנה ולמד בגימנסיה העברית הנודעת בעיר. מנעוריו היה פעיל בתנועת "השומר הצעיר". עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הסתתר קובנר במנזר. אחרי כן חזר לגטו וילנה, נמנה עם מפקדי הארגון היהודי הלוחם והיה מפקד חטיבת הפרטיזנים היהודים ("הנוקמים") ביערות רודניקי. עלה ארצה ב-1945 כשהוא מחופש לחייל בריטי והצטרף לקיבוץ עין החורש. במלחמת העצמאות היה קצין תרבות של חטיבת גבעתי, ו"הדף הקרבי" שהפיץ בין הלוחמים הוציא לו מוניטין.

קובנר החל לפרסם שירים עוד בהיותו בגטו והמשיך בכתיבתו בארץ. ספרי השירה שלו הציבוהו בשורה הראשונה של משוררי דור השואה והתקומה. החשובה שביצירות הפרוזה שלו היא הטרילוגיה "פנים אל פנים" על חטיבת גבעתי במלחמת העצמאות. בשנות ה-70 היה אבא קובנר מעורב בתכנון מוזאון בית התפוצות בתל אביב. ב-1961 זכה בפרס שלונסקי על הרומן "פנים אל פנים", ב-1968 זכה בפרס ברנר על הפואמה "אחות קטנה" וב-1970 זכה בפרס ישראל.

דן פגיס

1930-1987

משורר, סופר ואיש רוח, ניצול שואה.

נולד ב-1930 ברדאוץ בחבל בוקובינה שברומניה. בימי מלחמת העולם השנייה היה כלוא במחנות ריכוז. בשנת 1947 עלה לארץ עם "עליית הנוער" והתחנך בקיבוץ מרחביה. למד בסמינר הקיבוצים ובאוניברסיטה העברית בירושלים, ובשנת 1976 התמנה למרצה בחוג לספרות עברית באוניברסיטה העברית בירושלים.

שיריו הראשונים פורסמו בשנת 1949 בעיתון "על המשמר", וספרו הראשון "שעון הצל" ראה אור בשנת 1959. פגיס פרסם מחקרים בשירת ימי הביניים ואף כתב ואייר את ספר הילדים "הביצה שהתחפשה".

בשנת 1973 זכה בפרס ראש הממשלה ליצירה.

שמואל פודלובסקי

משורר וניצול שואה.

נולד בעיר פיוטרקוב-טריבונלסקי שבפולין. שמואל התעניין בספרות ובשירה כבר מגיל צעיר. בילדותו למד את מלאכת הדפוס, וכך כנראה התרועע עם סופרים ומשוררים ושאב מהם השראה. הוא החל לכתוב ולפרסם את שיריו כבר בשנות ה-30 בעיתונות היידיש.

בתום המלחמה היה שמואל פודלובסקי לשריד היחידי ממשפחתו. הוא ניצל כאשר קפץ מקרון הבקר שהוביל את משפחתו למוות.

קובץ שיריו תורגמו לעברית מיידיש, והם מביעים את הכאב ואת האימה של חייו.